

Nr 64

Utlåtande i anledning av motioner angående ersättningen inom sjukförsäkringen till privatpraktiserande läkare.

Andra lagutskottet har behandlat två till lagutskott hänvisade motioner, I: 402 av herr Kaijser samt II: 596 av fröken Wetterström m. fl.

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts,

»att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa att frågan om de privatpraktiserande läkarnas ställning inom sjukförsäkringens ersättningssystem underställs riksdagen, innan bestämmelser i ärendet utfärdas.»

Bakgrund

Den av statsmakterna i fjol beslutade s. k. sjukronorsreformen, vilken trätt i kraft den 1 januari i år, innefattade ett radikalt förenklat ersättningssystem inom sjukförsäkringen för den av samhället tillhandahållna öppna läkarvården. Vid reformens antagande förutsattes att även den av privatpraktiserande läkare meddelade vården skulle inordnas under ett system med enhetliga avgifter. Beträffande sistnämnda fråga framlade riksförsäkringsverket den 6 november 1969 utredning och förslag i betänkandet »Ersättning vid privatläkarvård» (socialdepartementets stencil 1969: 6). I betänkandet, som fanns tillgängligt under riksdagsbehandlingen av sjukronorsreformen, föreslogs att sjukvårdshuvudmännen skulle sluta s. k. läkarvårdsavtal med de privatpraktiserande läkarna. Avtalen skulle för vederbörande läkare reglera ersättning för mottagningskostnader och en inkomst som i varje enskilt fall skulle fastställas genom förhandling. I gengäld skulle privatläkaren förbinda sig att i fråga om ersättningsberättigad vård tillämpa en viss maximerad avgift för sina patienter. Enligt betänkandet borde läkarvårdsavtalen få verkan från den 1 juli 1970.

Den beslutade omläggningen av ersättningsreglerna skedde författningstekniskt på det sättet att dittillsvarande, ganska detaljerade regler utgick och ersattes — genom ändring av 2 kap. 2 § lagen om allmän försäkring — med befogenhet för Kungl. Maj:t att fastställa grunder för ersättningen för läkarvårdsutgifter. I propositionen (prop. 1969: 125) uttalade föredragande departementschefen, statsrådet Aspling, att det föreslagna bemyndigandet även innefattade befogenhet för Kungl. Maj:t att göra anpassningar efter framtida förändringar, exempelvis privatläkarvårdens inordnande i det nya systemet.

I en av de motioner, som väcktes i anledning av propositionen, framställdes bl. a. yrkande av samma innehåll som det som behandlas i detta utlåtande. I sitt av riksdagen godkända *utlåtande 1969: 80* uttalade *andra lagutskottet* att det av många skäl framstod som önskvärt att hela den öppna vården så snart som möjligt kunde inordnas under ett system med likartade ersättningsregler. Utskottet framhöll att ett bifall till motionsyrkandet, innebärande att Kungl. Maj:t måste avge proposition till riksdagen med begäran om riksdagens yttrande, skulle innebära risker för en försening av reformens ikraftträdande. Med hänvisning härtill och till att riksdagen redan vid det aktuella ärendets behandling hade möjlighet att diskutera det framlagda förslaget rörande privatläkarvårdens inordnande i ersättningssystemet tillstyrkte utskottet — med avstyrkande av motionsyrkandet — att Kungl. Maj:t erhöll det begärda bemyndigandet att anpassa grunderna för läkarvårdsersättningen efter framtida förändringar.

Nytt utredningsuppdrag

Under remissbehandlingen av riksförsäkringsverkets betänkande »Ersättning vid privatläkarvård» framkom önskemål om fortsatt utredning av de i betänkandet redovisade frågorna. Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 24 april 1970 åt riksförsäkringsverket och socialstyrelsen att mot bakgrund av betänkandet och däröver avgivna remissyttrandena gemensamt verkställa utredning av hithörande frågor. Vid utredningen, som angavs skola ske i samråd med Svenska landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet och Sveriges läkarförbund, skulle enligt direktiven särskild uppmärksamhet ägnas de frågor som avser vård meddelad av läkare i gruppomtagningar.

Utredningsarbetet pågår alltjämt.

Enkel fråga

I en enkel fråga vid vårsessionen med årets riksdag frågade herr Kaijser socialministern om denne avsåg att underställa riksdagen de grunder för ersättning vid vård hos privatpraktiserande läkare som kunde bli resultatet av riksförsäkringsverkets och socialstyrelsens fortsatta utredning i ämnet. Statsrådet Aspling konstaterade i sitt den 21 maj 1970 lämnade svar att det bemyndigande som riksdagen givit Kungl. Maj:t att fastställa grunder för ersättning för läkarvårdsutgifter även innefattade privatläkarvårdens område. Statsrådet förklarade vidare att han ansåg det vara alldeles för tidigt att diskutera den fortsatta handläggningen av de förslag som kunde komma att framläggas på grund av det nyligen lämnade utredningsuppdraget. Enligt statsrådet var det uppenbart att man i så fall kom in på rena hypoteser.

Utskottet

Till följd av den i fjol beslutade s. k. sjukronorsreformen gäller sedan den 1 januari 1970 ett radikalt förenklat och förbättrat ersättningssystem i fråga om den öppna läkarvård som lämnas i samhällets regi. Vid reformens antagande förutsattes att systemet skulle utvidgas till att i sina huvuddrag omfatta även privatpraktiserande läkare. I detta hänseende framlades förslag i ett av riksförsäkringsverket i november 1969 avgivet betänkande. Med anledning av synpunkter som framfördes under remissbehandlingen av betänkandet uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 24 april 1970 åt riksförsäkringsverket och socialstyrelsen att mot bakgrund av betänkandet och däröver avgivna remissyttranden gemensamt verkställa utredning av i betänkandet redovisade frågor. Enligt beslutet skall verken vid uppdragets fullgörande samråda med Svenska landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet och Sveriges läkarförbund.

Den beslutade omläggningen av ersättningsreglerna skedde författnings-tekniskt på det sättet att Kungl. Maj:t — genom ändring av 2 kap. 2 § lagen om allmän försäkring — erhöll befogenhet att fastställa grunderna för den ersättning som skall utgå för läkarvårdsutgifter. Enligt propositionen förut-satte föredragande departementschefen att det föreslagna bemyndigandet innefattade möjlighet för Kungl. Maj:t att göra anpassningar efter framtida förändringar, exempelvis privatläkarvårdens inordnande i systemet. I sitt av riksdagen godkända utlåtande 1969: 80 tillstyrkte andra lagutskottet att Kungl. Maj:t erhölet det sålunda begärda bemyndigandet.

Yrkandet i förevarande motioner går ut på att frågan om de privatprakti-serande läkarnas ställning inom sjukförsäkringens ersättningssystem skall underställas riksdagen innan Kungl. Maj:t utfärdar bestämmelser i ämnet.

Utskottet vill till en början konstatera att den i fjol beslutade lagändringen innefattar befogenhet för Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser rörande privatläkarvårdens inordnande i det nya ersättningssystemet. Riks-dagen avslog samtidigt ett motionsyrkande av samma innehåll som det nu behandlade. Enligt utskottets mening finns ej anledning för riksdagen att ompröva detta ställningstagande innan resultatet av det pågående utrednings-arbetet inom riksförsäkringsverket och socialstyrelsen föreligger. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet.

Utskottet hemställer,

att motionerna I: 402 och II: 596 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 oktober 1970

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand (s), Dahlberg (s), Hübinette (m), Österdahl (fp), Andreasson (cp), Ivar Andersson (s) och fru Grethe Lundblad (s)*;

från andra kammaren: herrar Göransson (s), Jonsson i Mora (fp), Ringaby (m)*, Nilsson i Kalmar (s), Gadd (s), fru Nilsson (cp), herr Aldén (s) och fru Håvik (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Hübinette* (m) och *Ringaby* (m), som ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande, som börjar på s. 3 med orden »Utskottet vill» och slutar med orden »därför motionsyrkandet» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Vid behandlingen av den i fjol beslutade lagändringen avskog riksdagen på utskottets hemställan ett motionsyrkande av samma innehåll som det nu behandlade. Utskottet anförde två skäl för sitt ställningstagande, nämligen dels att ett bifall till motionsyrkandet skulle innebära risker för en försening av reformens ikraftträdande och dels att riksdagen redan vid det aktuella ärendets prövning hade möjlighet att diskutera riks-försäkringsverkets förslag till lösning av frågan om privatläkarvårdens inordnande i ersättningssystemet.

Av det sagda framgår att förutsättningen för riksdagens beslut om bemyndigande för Kungl. Maj:t att anpassa grunderna för läkarvårdersättningen efter framtida förändringar var att reformen även i fråga om de privatpraktiserande läkarna snabbt skulle kunna genomföras — tidpunkten angavs till den 1 juli 1970 — och att den skulle utformas huvudsakligen i enlighet med riks-försäkringsverkets förslag. Genom det utredningsuppdrag, som lämnats riks-försäkringsverket och socialstyrelsen i våras, har denna förutsättning uppenbarligen helt förändrats. Utskottet, som inhämtat att utredningen kan beräknas vara avslutad tidigast någon gång under våren 1971, kan till en början konstatera att den befarade förseningen av reformens ikraftträdande redan är ett faktum. Härtill kommer att riks-försäkringsverkets ursprungliga förslag, som kritiserades av flera remissinstanser, av allt att döma måste väsentligt omarbetas. De båda skäl, som i fjol anfördes för avslag på motionsyrkandet, har sålunda förfallit. Under sådana förhållanden och då riksdagen inte bör undandragas möjligheten att göra uttalanden i den omfattande och principiellt viktiga fråga, som privatläkarvårdens inordnande i det nya ersättningssystemet utgör, anser utskottet att frågan bör underställas riksdagen innan Kungl. Maj:t utfärdar bestämmelser i ämnet. Utskottet tillstyrker således motionsyrkandet.»

dels ock att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen med bifall till motionerna I: 402 och II: 596 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att frågan om de privatpraktiserande läkarnas ställning inom sjukförsäkringens ersättningssystem underställs riksdagen innan bestämmelser i ärendet utfärdas.»